

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

CHIANG RAI

จังหวัดเชียงราย

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดเชียงราย

<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/N/cr1.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “เชียงราย”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	11
2.3 ยางพารา	17
2.4 ลำไย	23
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	29
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	30
เอกสารอ้างอิง	35
ภาคผนวก	37

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงราย	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดเชียงราย	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดเชียงราย	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	10
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รายอำเภอ จังหวัดเชียงราย	12
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	16
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารา รายอำเภอ จังหวัดเชียงราย	18
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	22
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของลำไย รายอำเภอ จังหวัดเชียงราย	24
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตลำไย	28
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดเชียงราย	38
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดเชียงรายจำแนกตามอำเภอ ตำบล	47
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดเชียงราย	49
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	50
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดเชียงราย	53
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดเชียงราย	54
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย	55

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่	42
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพาน	43
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าลี่	44
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงแสน	45
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงของ	46
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดเชียงราย	56
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย	57
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเชียงราย	58
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย	59
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดเชียงราย	60
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย	61
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจลำไย จังหวัดเชียงราย	62
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกลำไยบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย	63

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ 11,678.369 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,298,981 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 18 อำเภอ 124 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 1,295,026 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดต่อ จังหวัดพะเยา และจังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดต่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อ จังหวัดเชียงใหม่ และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือของประเทศมีความสูงจากระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 1,500 - 2,000 เมตร มีพื้นราบเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และเชียงของ ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำอิง อยู่ตอนใต้ของอำเภอเชียงของ

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดเชียงราย ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมฤดูหนาวอยู่ในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิในแต่ละฤดูแตกต่างกันมาก อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 6.8 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดเชียงราย แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม ได้แก่ สันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ ดินลึก เนื้อดินร่วนหยาบ สีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm)

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียด ดินทรายแป้งละเอียดหรือดินร่วนหยาบ สีเทา น้ำตาลปนเทา และ

น้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เช่น ชุดดินหางตง (Hd) ชุดดินพาน (Ph) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง ไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ชุดดินแม่แตง (Mt) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีน้ำตาล เหลืองจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี อาทิ ชุดดินห้างฉัตร (Hc)

3) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดงจนถึงแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชั้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินลี (Li) เป็นต้น

(3) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่ม ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินท่าลี่ (Tl)

(4) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดงถึงแดง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินเชียงแสน (Se) เป็นต้น

(5) พัฒนาจากหินไรโอไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินไพศาลี (Phi)

(6) พัฒนาจากหินบะซอลต์/แอนดิไซต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนชั้นส่วนหยาบมาก สีแดงเข้มและแดงปนน้ำตาลเข้ม การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินเชียงของ (Cg)

4) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ส่วนใหญ่เป็นภูเขาเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดเชียงรายในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงราย จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดเชียงราย

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	441,578	6.05
พื้นที่เกษตรกรรม	3,735,647	51.17
พื้นที่นา	1,440,339	19.73
พืชไร่	1,034,471	14.15
ไม้ยืนต้น	645,608	8.85
ไม้ผล	455,133	6.24
พืชสวน	12,642	0.17
ไร่มนเวียน	102,447	1.41
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	10,441	0.14
พืชน้ำ	65	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	30,286	0.42
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	4,215	0.06
พื้นที่ป่าไม้	2,822,664	38.68
พื้นที่น้ำ	116,978	1.60
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	182,114	2.50
รวม	7,298,981	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2563)

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ชลประทาน 356,325 ไร่ (ร้อยละ 4.88 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 9 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 4 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 95.67 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีเนื้อที่ 902,939 ไร่ (ร้อยละ 12.37 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงของ และอำเภอแม่ฟ้าหลวง ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดเชียงรายมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ในปี 2563 จำนวน 286,300 ราย รวมพื้นที่ 2,703,589 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย และยางพารา ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดเชียงราย พื้นที่ 657.18 ไร่ เกษตรกร 98 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 19 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมากที่สุด คือ โพล กฤษณา และพริกไทย ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดเชียงรายมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 117 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 186 แห่ง โดยมีที่ตั้งสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 68 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทูเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมากที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา และลำไย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดเชียงราย

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	1,321,419	35.37
2. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	232,683	6.23
3. ยางพารา	184,923	4.95
4. ลำไย	119,388	3.20

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงรายที่มีการปลูกมากที่สุด จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 1,049,904 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.38 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 147,555 ไร่ อำเภอพาน 125,119 ไร่ และอำเภอเชียงของ 112,529 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 403,706 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.22 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเทิง 64,427 ไร่ อำเภอพาน 59,636 ไร่ และอำเภอป่าแดด 51,214 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 21,130 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเวียงชัย 3,213 ไร่ อำเภอเวียงป่าเป้า 2,562 ไร่ และอำเภอเทิง 2,157 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,579,349 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 846,779 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 80.65 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 110,985 ไร่ อำเภอเชียงของ 99,200 ไร่ และอำเภอพาน 94,223 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 343,536 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.10 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเทิง 64,077 ไร่ อำเภอพาน 56,305 ไร่ และอำเภอป่าแดด 51,088 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 21,130 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเวียงชัย 3,213 ไร่ อำเภอเวียงป่าเป้า 2,562 ไร่ และอำเภอเทิง 2,157 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 109,974 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ

(ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 263,295 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย 44,816 ไร่ รองลงมา อำเภอแม่จัน 34,353 ไร่ อำเภอพาน 34,227 ไร่ และอำเภอแม่สาย 19,587 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 203,125 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.35 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองเชียงราย 36,570 ไร่ อำเภอพาน 30,896 ไร่ อำเภอแม่สาย 15,944 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 60,170 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.90 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอแม่จัน 18,945 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 8,246 ไร่ อำเภอแม่สรวย 6,484 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวไร่อำเภอ จังหวัดเชียงราย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ขุนตาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51,739 (100.00%)	6,878 (100.00%)	1 (100.00%)	33,488 (100.00%)	92,106 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	45,458 (87.86%)	6,878 (100.00%)	1 (100.00%)	85 (0.25%)	52,422 (56.91%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,281 (12.14%)	-	-	-	6,281 (6.82%)
เชียงของ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	112,529 (100.00%)	17,168 (100.00%)	1,619 (100.00%)	108,086 (100.00%)	239,402 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	99,200 (88.16%)	16,355 (95.26%)	1,619 (100.00%)	2,809 (2.60%)	119,983 (50.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,329 (11.84%)	813 (4.74%)	-	-	14,142 (5.91%)
เชียงแสน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	51,840 (100.00%)	14,464 (100.00%)	333 (100.00%)	120,647 (100.00%)	187,284 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	38,964 (75.16%)	10,296 (71.18%)	333 (100.00%)	3,860 (3.20%)	53,453 (28.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,876 (24.84%)	4,168 (28.82%)	-	-	17,036 (9.10%)
ดอยหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,151 (100.00%)	5,441 (100.00%)	342 (100.00%)	72,635 (100.00%)	94,569 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,971 (80.31%)	4,491 (82.54%)	342 (100.00%)	7,537 (10.38%)	25,341 (26.80%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,180 (19.69%)	950 (17.46%)	-	-	2,973 (1.91%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เทิง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	78,177 (100.00%)	64,427 (100.00%)	2,157 (100.00%)	100,180 (100.00%)	244,941 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	62,983 (80.56%)	64,077 (99.46%)	2,157 (100.00%)	8,333 (8.32%)	137,550 (56.16%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,194 (19.44%)	350 (0.54%)	-	-	15,544 (6.35%)
ป่าแดด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,083 (100.00%)	51,214 (100.00%)	1,464 (100.00%)	29,928 (100.00%)	88,689 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	51,088 (99.75%)	1,464 (100.00%)	3,078 (10.28%)	55,630 (62.72%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,083 (100.00%)	126 (0.25%)	-	-	6,209 (7.00%)
พญาเม็งราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	73,321 (100.00%)	6,089 (100.00%)	100 (100.00%)	51,387 (100.00%)	130,897 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	62,783 (85.63%)	6,084 (99.92%)	100 (100.00%)	3,839 (7.47%)	72,806 (55.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,538 (14.37%)	5 (0.08%)	-	-	10,543 (8.05%)
พาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	125,119 (100.00%)	59,636 (100.00%)	1,160 (100.00%)	145,592 (100.00%)	331,507 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	94,223 (75.31%)	56,305 (94.41%)	1,160 (100.00%)	35,701 (24.52%)	187,389 (56.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	30,896 (24.69%)	3,331 (5.59%)	-	-	34,227 (10.32%)
เมืองเชียงราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	147,555 (100.00%)	41,868 (100.00%)	1,652 (100.00%)	247,280 (100.00%)	438,355 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	110,985 (75.22%)	33,622 (80.30%)	1,652 (100.00%)	9,569 (3.87%)	155,828 (35.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,570 (24.78%)	8,246 (19.70%)	-	-	44,816 (10.22%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่จัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	82,825 (100.00%)	50,469 (100.00%)	130 (100.00%)	174,927 (100.00%)	308,351 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67,417 (81.40%)	31,524 (62.46%)	130 (100.00%)	6,374 (3.64%)	105,445 (34.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,408 (18.60%)	18,945 (37.54%)	-	-	34,353 (11.14%)
แม่ฟ้าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8 (100.00%)	48 (100.00%)	1 (100.00%)	111,369 (100.00%)	111,426 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3 (37.50%)	21 (43.75%)	1 (100.00%)	1,822 (1.64%)	1,847 (1.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5 (62.50%)	27 (56.25%)	-	-	32 (0.03%)
แม่ลาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	37,448 (100.00%)	5,300 (100.00%)	1,584 (100.00%)	62,090 (100.00%)	106,422 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	30,193 (80.63%)	4,710 (88.87%)	1,584 (100.00%)	3,673 (5.92%)	40,160 (37.74%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,255 (19.37%)	590 (11.13%)	-	-	7,845 (7.37%)
แม่สรวย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,354 (100.00%)	31,585 (100.00%)	395 (100.00%)	32,169 (100.00%)	70,503 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,480 (23.29%)	25,129 (79.56%)	395 (100.00%)	950 (2.95%)	27,954 (39.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,874 (76.71%)	6,456 (20.44%)	-	-	11,330 (16.07%)
แม่สาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	103,112 (100.00%)	8,820 (100.00%)	1,424 (100.00%)	37,699 (100.00%)	151,055 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	87,168 (84.54%)	5,177 (58.70%)	1,424 (100.00%)	182 (0.48%)	93,951 (62.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,944 (15.46%)	3,643 (41.30%)	-	-	19,587 (12.97%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เวียงแก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,477 (100.00%)	1,432 (100.00%)	1,775 (100.00%)	44,397 (100.00%)	55,081 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,142 (68.77%)	1,432 (100.00%)	1,775 (100.00%)	2,844 (6.41%)	11,193 (20.32%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,335 (31.23%)	-	-	-	2,335 (4.24%)
เวียงชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	83,617 (100.00%)	1,673 (100.00%)	3,213 (100.00%)	71,063 (100.00%)	159,566 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	72,661 (86.90%)	1,433 (85.65%)	3,213 (100.00%)	5,937 (8.35%)	83,244 (52.17%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,956 (13.10%)	240 (14.35%)	-	-	11,196 (7.02%)
เวียงเชียงรุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	40,859 (100.00%)	12,412 (100.00%)	1,218 (100.00%)	65,166 (100.00%)	119,655 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34,420 (84.24%)	5,928 (47.76%)	1,218 (100.00%)	10,191 (15.64%)	51,757 (43.26%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,439 (15.76%)	6,484 (52.24%)	-	-	12,923 (10.80%)
เวียงป่าเป้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,690 (100.00%)	24,782 (100.00%)	2,562 (100.00%)	71,246 (100.00%)	124,280 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	20,728 (80.69%)	18,986 (76.61%)	2,562 (100.00%)	3,190 (4.48%)	45,466 (36.58%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,962 (19.31%)	5,796 (23.39%)	-	-	10,758 (8.66%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,049,904 (100.00%)	403,706 (100.00%)	21,130 (100.00%)	1,579,349 (100.00%)	3,054,089 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	846,779 (80.65%)	343,536 (85.10%)	21,130 (100.00%)	109,974 (6.96%)	1,321,419 (43.27%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	203,125 (19.35%)	60,170 (14.90%)	-	-	263,295 (8.62%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวได้ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (N) 38,744 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 17,682 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			ยางพารา		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ขุนตาล	-	694	694	783	-	783
เชียงของ	-	3,437	3,437	2,644	-	2,644
เชียงแสน	-	4,743	4,743	1,179	-	1,179
ดอยหลวง	-	428	428	1,650	-	1,650
เทิง	-	2,614	2,614	834	-	834
ป่าแดด	-	450	450	61	-	61
พญาเม็งราย	-	491	491	3,577	-	3,577
พาน	-	1,892	1,892	580	-	580
เมืองเชียงราย	-	4,011	4,011	1,735	-	1,735
แม่จัน	-	4,443	4,443	1,890	-	1,890
แม่ฟ้าหลวง	-	21	21	-	-	-
แม่ลาว	-	1,396	1,396	252	-	252
แม่สรวย	-	1,654	1,654	69	-	69
แม่สาย	-	2,240	2,240	52	-	52
เวียงแก่น	-	1,054	1,054	172	-	172
เวียงชัย	-	1,027	1,027	889	-	889
เวียงเชียงรุ้ง	-	6,354	6,354	1,055	-	1,055
เวียงป่าเป้า	-	1,795	1,795	260	-	260
รวม	-	38,744	38,744	17,682	-	17,682

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงของ และอำเภอพาน

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ กระจายอยู่ในอำเภอเทิง อำเภอพาน และอำเภอป่าแดด

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงรายลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 232,872 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.66 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเชียงของ 54,067 ไร่ อำเภอเทิง 29,377 ไร่ และอำเภอเชียงแสน 29,141 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 346,551 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.89 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 63,281 ไร่ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง 33,484 ไร่ และอำเภอเวียงป่าเป้า 32,171 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 318,388 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.84 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพาน 59,024 ไร่ อำเภอเทิง 35,873 ไร่ และอำเภอเมือง 34,546 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,791,325 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 64,369 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.64 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเชียงแสน 14,921 ไร่ อำเภอเชียงของ 13,866 ไร่ และอำเภอดอยหลวง 7,459 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 47,696 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.76 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 8,952 ไร่ อำเภอเวียงป่าเป้า 7,418 ไร่ และอำเภอแม่ลาว 5,943 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 34,833 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.94 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเวียงป่าเป้า 4,888 ไร่ อำเภอเทิง 4,534 ไร่ และอำเภอพาน 3,574 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 85,785 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือ

ในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 467,358 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย 67,215 ไร่ รองลงมา อำเภอเชียงของ 61,301 ไร่ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง 40,040 ไร่ และอำเภอเทิง 38,739 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 168,503 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 72.36 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเชียงของ 40,201 ไร่ อำเภอเทิง 23,273 ไร่ อำเภอขุนตาล 18,311 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 298,855 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.24 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอเมืองเชียงราย 54,329 ไร่ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง 30,911 ไร่ อำเภอเวียงป่าเป้า 24,753 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รายอำเภอ จังหวัดเชียงราย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ขุนตาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,132 (100.00%)	6,833 (100.00%)	1,106 (100.00%)	53,923 (100.00%)	84,994 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,821 (20.84%)	277 (4.05%)	28 (2.53%)	743 (1.38%)	5,869 (6.91%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,311 (79.16%)	6,556 (95.95%)	-	-	24,867 (29.26%)
เชียงของ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	54,067 (100.00%)	23,354 (100.00%)	13,096 (100.00%)	124,479 (100.00%)	214,996 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	13,866 (25.65%)	2,254 (9.65%)	1,237 (9.45%)	5,265 (4.23%)	22,622 (10.52%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	40,201 (74.35%)	21,100 (90.35%)	-	-	61,301 (28.51%)
เชียงแสน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,414 (100.00%)	4,413 (100.00%)	15,427 (100.00%)	115,998 (100.00%)	164,979 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	14,921 (51.20%)	1,123 (25.45%)	2,481 (16.08%)	10,169 (8.77%)	28,694 (17.39%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,220 (48.80%)	3,290 (74.55%)	-	-	17,510 (10.61%)
ดอยหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,112 (100.00%)	16,191 (100.00%)	23,515 (100.00%)	36,117 (100.00%)	85,935 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	7,459 (73.76%)	2,057 (12.70%)	1,767 (7.51%)	2,335 (6.47%)	13,618 (15.85%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,653 (26.24%)	14,134 (87.30%)	-	-	16,787 (19.53%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เทิง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,377 (100.00%)	18,271 (100.00%)	35,873 (100.00%)	139,177 (100.00%)	222,698 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,104 (20.78%)	2,805 (15.35%)	4,534 (12.64%)	3,877 (2.79%)	17,320 (7.78%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,273 (79.22%)	15,466 (84.65%)	-	-	38,739 (17.40%)
ป่าแดด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,085 (100.00%)	3,750 (100.00%)	15,780 (100.00%)	55,623 (100.00%)	82,238 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	997 (14.07%)	545 (14.53%)	1,048 (6.64%)	488 (0.88%)	3,078 (3.74%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,088 (85.93%)	3,205 (85.47%)	-	-	9,293 (11.30%)
พญาเม็งราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,815 (100.00%)	19,598 (100.00%)	11,550 (100.00%)	75,550 (100.00%)	120,513 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	426 (3.08%)	840 (4.29%)	863 (7.47%)	694 (0.92%)	2,823 (2.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,389 (96.92%)	18,758 (95.71%)	-	-	32,147 (26.68%)
พาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,339 (100.00%)	20,270 (100.00%)	59,024 (100.00%)	203,247 (100.00%)	286,880 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,086 (25.03%)	2,806 (13.84%)	3,574 (6.06%)	4,047 (1.99%)	11,513 (4.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,253 (74.97%)	17,464 (86.16%)	-	-	20,717 (7.22%)
เมืองเชียงราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	18,831 (100.00%)	63,281 (100.00%)	34,546 (100.00%)	229,409 (100.00%)	346,067 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,945 (31.57%)	8,952 (14.15%)	3,011 (8.72%)	8,742 (3.81%)	26,650 (7.70%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	12,886 (68.43%)	54,329 (85.85%)	-	-	67,215 (19.42%)
แม่จัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,702 (100.00%)	12,660 (100.00%)	29,939 (100.00%)	228,382 (100.00%)	280,683 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,205 (53.65%)	699 (5.52%)	1,706 (5.70%)	16,731 (100.00%)	24,341 (28.79%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,497 (46.35%)	11,961 (94.48%)	-	-	16,458 (5.86%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่ฟ้าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	243 (100.00%)	412 (100.00%)	257 (100.00%)	109,810 (100.00%)	110,722 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	23 (9.47%)	110 (26.70%)	24 (9.34%)	5,970 (5.44%)	6,127 (5.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	220 (90.53%)	302 (73.30%)	-	-	522 (0.47%)
แม่ลาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,603 (100.00%)	24,967 (100.00%)	14,286 (100.00%)	55,186 (100.00%)	96,042 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	276 (17.22%)	5,943 (23.80%)	3,183 (22.28%)	5,189 (9.40%)	14,591 (15.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,327 (82.78%)	19,024 (76.20%)	-	-	20,351 (21.19%)
แม่สรวย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,653 (100.00%)	13,971 (100.00%)	2,801 (100.00%)	39,564 (100.00%)	59,989 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	450 (12.32%)	2,227 (15.94%)	565 (20.17%)	2,415 (6.10%)	5,657 (9.43%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,203 (87.68%)	11,744 (84.06%)	-	-	14,947 (24.92%)
แม่สาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,731 (100.00%)	8,278 (100.00%)	987 (100.00%)	113,650 (100.00%)	125,646 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	316 (11.57%)	419 (5.06%)	33 (3.34%)	2,237 (1.97%)	3,005 (2.39%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,415 (88.43%)	7,859 (94.94%)	-	-	10,274 (8.18%)
เวียงแก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,816 (100.00%)	21,147 (100.00%)	15,348 (100.00%)	11,251 (100.00%)	50,562 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	921 (32.71%)	4,956 (23.44%)	3,447 (22.46%)	1,937 (17.22%)	11,261 (22.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,895 (67.29%)	16,191 (76.56%)	-	-	18,086 (35.77%)
เวียงชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,359 (100.00%)	23,500 (100.00%)	14,110 (100.00%)	86,658 (100.00%)	136,627 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	816 (6.60%)	1,692 (7.20%)	647 (4.59%)	1,133 (1.31%)	4,288 (3.14%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,543 (93.40%)	21,808 (92.80%)	-	-	33,351 (24.41%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เวียงเชียงรุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,866 (100.00%)	33,484 (100.00%)	16,652 (100.00%)	49,397 (100.00%)	109,399 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	737 (7.47%)	2,573 (7.68%)	1,797 (10.79%)	7,011 (14.19%)	12,118 (11.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,129 (92.53%)	30,911 (92.32%)	-	-	40,040 (36.60%)
เวียงป่าเป้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	32,171 (100.00%)	14,091 (100.00%)	63,904 (100.00%)	110,166 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	7,418 (23.06%)	4,888 (34.69%)	6,802 (10.64%)	19,108 (17.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	24,753 (76.94%)	-	-	24,753 (22.47%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	232,872 (100.00%)	346,551 (100.00%)	318,388 (100.00%)	1,791,325 (100.00%)	2,689,136 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	64,369 (27.64%)	47,696 (13.76%)	34,833 (10.94%)	85,785 (4.79%)	232,683 (8.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	168,503 (72.36%)	298,855 (86.24%)	-	-	467,358 (17.38%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 46,624 ไร่ และยางพารา (S3) 25,518 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

อำเภอ	ข้าว			ยางพารา		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ขุนตาล	1	75	76	1,289	-	1,289
เขียงของ	1,624	1,796	3,420	2,092	-	2,092
เขียงแสน	334	41	375	579	-	579
ดอยหลวง	343	2,196	2,539	575	-	575
เทิง	2,164	1,499	3,663	1,529	-	1,529
ป่าแดด	1,469	-	1,469	-	-	-
พญาเม็งราย	101	2,404	2,505	3,877	-	3,877
พาน	1,163	1,062	2,225	2	-	2
เมืองเขียงราย	1,657	3,105	4,762	1,297	-	1,297
แม่จัน	130	693	823	395	-	395
แม่ฟ้าหลวง	1	-	1	-	-	-
แม่ลาว	1,589	2,019	3,608	263	-	263
แม่สรวย	396	313	709	6	-	6
แม่สาย	1,428	152	1,580	-	-	-
เวียงแก่น	1,781	1,699	3,480	272	-	272
เวียงชัย	3,222	2,502	5,724	4,439	-	4,439
เวียงเขียงรุ่ง	1,221	3,987	5,208	5,903	-	5,903
เวียงป่าเป้า	2,570	1,887	4,457	-	-	-
รวม	21,194	25,430	46,624	25,518	-	25,518

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอเขียงแสน อำเภอเขียงของ และอำเภอดอยหลวง

พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายอยู่ในอำเภอเมืองเขียงราย อำเภอเวียงป่าเป้า และอำเภอแม่ลาว

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงรายลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 451,785 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.78 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเชียงของ 68,242 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 63,470 ไร่ และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 41,767 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 251,074 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.22 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 39,439 ไร่ อำเภอเวียงป่าเป้า 38,770 ไร่ และอำเภอพาน 30,378 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 386,976 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.66 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพาน 63,282 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 54,097 ไร่ และอำเภอเชียงแสน 43,784 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,966,270 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 47,093 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.42 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเวียงเชียงรุ้ง 6,482 ไร่ อำเภอดอยหลวง 6,073 ไร่ และอำเภอเมืองเชียงราย 5,614 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 45,841 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.26 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเวียงป่าเป้า 4,720 ไร่ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง 1,695 ไร่ และอำเภอเวียงชัย 1,257 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 72,751 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.80 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 13,043 ไร่ อำเภอเชียงแสน 9,624 ไร่ และอำเภอดอยหลวง 7,924 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 19,238 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ยังไม่ใช่พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 609,925 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย 89,891 ไร่ รองลงมา อำเภอเชียงของ 67,323 ไร่ อำเภอเทิง 45,494 ไร่ และอำเภอเชียงแสน 42,424 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 404,692 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.58 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเชียงของ 62,756 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 57,856 ไร่ อำเภอเทิง 38,470 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 205,233 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.74 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอเวียงป่าเป้า 34,050 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 32,035 ไร่ อำเภอยาง 27,371 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดเชียงราย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ขุนตาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,816 (100.00%)	1,106 (100.00%)	5,930 (100.00%)	60,255 (100.00%)	92,107 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,282 (9.20%)	31 (2.80%)	849 (14.32%)	172 (0.29%)	3,334 (3.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	22,534 (90.80%)	1,075 (97.20%)	-	-	23,609 (25.63%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	68,242 (100.00%)	6,875 (100.00%)	20,457 (100.00%)	144,047 (100.00%)	239,621 (100.00%)
เชียงของ	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,486 (8.04%)	2,308 (33.57%)	7,042 (34.42%)	1,909 (1.33%)	16,745 (6.99%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	62,756 (91.96%)	4,567 (66.43%)	-	-	67,323 (28.10%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,061 (100.00%)	14,581 (100.00%)	43,784 (100.00%)	96,041 (100.00%)	187,467 (100.00%)
เชียงแสน	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,234 (6.76%)	2,946 (20.46%)	9,624 (21.98%)	1,401 (1.46%)	16,243 (8.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	30,827 (93.24%)	11,597 (79.54%)	-	-	42,424 (22.63%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,215 (100.00%)	21,922 (100.00%)	16,056 (100.00%)	30,377 (100.00%)	94,570 (100.00%)
ดอยหลวง	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,073 (23.17%)	10,954 (49.97%)	7,924 (49.35%)	1,156 (3.81%)	26,107 (27.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,142 (76.83%)	10,968 (50.03%)	-	-	31,110 (32.90%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เทิง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	40,256 (100.00%)	7,588 (100.00%)	42,192 (100.00%)	155,129 (100.00%)	245,165 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,786 (4.44%)	564 (7.43%)	3,803 (9.01%)	309 (0.20%)	6,462 (2.64%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	38,470 (95.56%)	7,024 (92.57%)	-	-	45,494 (18.56%)
ป่าแดด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	538 (100.00%)	10,305 (100.00%)	16,226 (100.00%)	61,624 (100.00%)	88,693 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	31 (0.30%)	174 (1.07%)	-	205 (0.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	538 (100.00%)	10,274 (99.70%)	-	-	10,812 (12.19%)
พญาเม็งราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	28,496 (100.00%)	6,307 (100.00%)	15,028 (100.00%)	81,070 (100.00%)	130,901 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,374 (15.35%)	1,465 (23.23%)	5,550 (36.93%)	282 (0.35%)	11,671 (8.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,122 (84.65%)	4,842 (76.77%)	-	-	28,964 (22.13%)
พาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,058 (100.00%)	30,378 (100.00%)	63,282 (100.00%)	229,978 (100.00%)	331,696 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	189 (2.35%)	3,007 (9.90%)	2,395 (3.78%)	7 (0.00%)	5,598 (1.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,869 (97.65%)	27,371 (90.10%)	-	-	35,240 (10.62%)
เมืองเชียงราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	63,470 (100.00%)	39,439 (100.00%)	54,097 (100.00%)	281,767 (100.00%)	438,773 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,614 (8.85%)	7,404 (18.77%)	13,043 (24.11%)	1,016 (0.36%)	27,077 (6.17%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	57,856 (91.15%)	32,035 (81.23%)	-	-	89,891 (20.49%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่จัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	22,313 (100.00%)	29,987 (100.00%)	25,480 (100.00%)	230,814 (100.00%)	308,594 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,762 (21.34%)	6,365 (21.23%)	6,410 (25.16%)	8,539 (3.70%)	26,076 (8.45%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,551 (78.66%)	23,622 (78.77%)	-	-	41,173 (13.34%)
แม่ฟ้าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	654 (100.00%)	257 (100.00%)	65 (100.00%)	110,579 (100.00%)	111,555 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5 (0.76%)	49 (19.07%)	7 (10.77%)	2,036 (1.84%)	2,097 (1.88%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	649 (99.24%)	208 (80.93%)	-	-	857 (0.77%)
แม่ลาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,524 (100.00%)	8,591 (100.00%)	20,086 (100.00%)	51,212 (100.00%)	106,413 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,602 (6.04%)	1,831 (21.31%)	3,577 (17.81%)	82 (0.16%)	7,092 (6.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	24,922 (93.96%)	6,760 (78.69%)	-	-	31,682 (29.77%)
แม่สรวย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	474 (100.00%)	18,952 (100.00%)	4,230 (100.00%)	46,859 (100.00%)	70,515 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2 (0.42%)	524 (2.76%)	407 (9.62%)	111 (0.24%)	1,044 (1.48%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	472 (99.58%)	18,428 (97.24%)	-	-	18,900 (26.80%)
แม่สาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,008 (100.00%)	693 (100.00%)	1,955 (100.00%)	137,666 (100.00%)	151,322 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	150 (1.36%)	-	253 (12.94%)	11 (0.01%)	414 (0.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,858 (98.64%)	693 (100.00%)	-	-	11,551 (7.63%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เวียงแก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,192 (100.00%)	3,064 (100.00%)	14,421 (100.00%)	14,514 (100.00%)	55,191 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,956 (8.43%)	652 (21.28%)	3,589 (24.89%)	464 (3.20%)	6,661 (12.07%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,236 (91.57%)	2,412 (78.72%)	-	-	23,648 (42.85%)
เวียงชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	31,398 (100.00%)	5,170 (100.00%)	16,524 (100.00%)	106,475 (100.00%)	159,567 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,903 (12.43%)	1,257 (24.31%)	4,314 (26.11%)	541 (0.51%)	10,015 (6.28%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,495 (87.57%)	3,913 (75.69%)	-	-	31,408 (19.68%)
เวียงเชียงรุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	41,767 (100.00%)	7,089 (100.00%)	15,190 (100.00%)	55,617 (100.00%)	119,663 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,482 (15.52%)	1,695 (23.91%)	2,445 (16.10%)	399 (0.72%)	11,021 (9.21%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,285 (84.48%)	5,394 (76.09%)	-	-	40,679 (33.99%)
เวียงป่าเป้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,303 (100.00%)	38,770 (100.00%)	11,973 (100.00%)	72,246 (100.00%)	124,292 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	193 (14.81%)	4,720 (12.17%)	1,345 (11.23%)	803 (1.11%)	7,061 (5.68%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,110 (85.19%)	34,050 (87.83%)	-	-	35,160 (28.29%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	451,785 (100.00%)	251,074 (100.00%)	386,976 (100.00%)	1,966,270 (100.00%)	3,056,105 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	47,093 (10.42%)	45,841 (18.26%)	72,751 (18.80%)	19,238 (0.98%)	184,923 (6.05%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	404,692 (89.58%)	205,233 (81.74%)	-	-	609,925 (19.96%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 59,185 ไร่

และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 26,513 ไร่ เนื่องจากยุทธศาสตร์ยางพารา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) กำหนดที่จะลดพื้นที่ปลูกยางพาราให้เหลือประมาณ 18.4 ล้านไร่ ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว			มันสำปะหลัง		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ขุนตาล	1	84	85	901	-	901
เขียงของ	1,624	2,003	3,627	2,057	-	2,057
เขียงแสน	334	858	1,192	1,377	-	1,377
ดอยหลวง	343	5,188	5,531	1,500	-	1,500
เทิง	2,164	1,750	3,914	1,376	-	1,376
ป่าแดด	1,469	-	1,469	-	-	-
พญาเม็งราย	101	2,967	3,068	4,175	-	4,175
พาน	1,163	2,523	3,686	336	-	336
เมืองเขียงราย	1,657	5,389	7,046	1,717	-	1,717
แม่จัน	130	2,928	3,058	1,043	-	1,043
แม่ฟ้าหลวง	1	-	1	-	-	-
แม่ลาว	1,589	2,456	4,045	471	-	471
แม่สรวย	396	431	827	41	-	41
แม่สาย	1,428	165	1,593	-	-	-
เวียงแก่น	1,781	1,816	3,597	276	-	276
เวียงชัย	3,222	2,722	5,944	4,638	-	4,638
เวียงเขียงรุ่ง	1,221	4,618	5,839	6,506	-	6,506
เวียงป่าเป้า	2,570	2,093	4,663	99	-	99
รวม	21,194	37,991	59,185	26,513	-	26,513

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพาราซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอเวียงเขียงรุ่ง อำเภอดอยหลวง และอำเภอเมืองเขียงราย

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น กระจายอยู่ในอำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงเขียงรุ่ง และอำเภอเวียงชัย

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารา มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ลำไย

ลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเชียงรายลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 -13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกลำไย

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 423,242 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.85 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 64,419 ไร่ อำเภอเทิง 49,687 ไร่ และอำเภอเชียงของ 43,532 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 441,772 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.46 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอดอกขี้ไก่ 73,428 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 54,322 ไร่ และอำเภอเชียงแสน 49,164 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 158,099 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.17 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเชียงแสน 40,950 ไร่ อำเภอเมืองเชียงราย 32,190 ไร่ และอำเภอแม่จัน 23,598 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 2,032,284 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกลำไยในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 48,531 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.47 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเทิง 9,099 ไร่ อำเภอพญาเม็งราย 7,151 ไร่ และอำเภอแม่สรวย 6,314 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 61,158 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.84 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเทิง 11,347 ไร่ อำเภอดอกขี้ไก่ 11,268 ไร่ และอำเภอเมืองเชียงราย 9,325 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 6,386 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.04 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย 2,196 ไร่ อำเภอดอกขี้ไก่ 2,019 ไร่ และอำเภอเทิง 706 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 3,313 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกลำไยแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกลำไย และพื้นที่ลำไยในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 755,325 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย 105,120 ไร่ รองลงมา อำเภอเชียงของ 85,898 ไร่ อำเภอดอกขี้ไก่ 75,261 ไร่ และอำเภอแม่จัน 52,179 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 374,711 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.53 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอเมืองเชียงราย 60,123 ไร่ อำเภอเทิง 40,588 ไร่ อำเภอเชียงของ 40,153 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 380,614 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.16 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอยาง 62,160 ไร่ อำเภอเมืองเชียงแสน 48,943 ไร่ อำเภอเชียงของ 45,745 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของลำไยรายอำเภอ จังหวัดเชียงราย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ขุนตาล	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	31,785 (100.00%)	1,132 (100.00%)	-	59,189 (100.00%)	92,106 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,738 (14.91%)	792 (69.96%)	-	1,105 (1.33%)	6,635 (7.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,047 (85.09%)	340 (30.04%)	-	-	27,387 (29.73%)
เชียงของ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	43,532 (100.00%)	46,783 (100.00%)	2,228 (100.00%)	147,075 (100.00%)	239,618 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,379 (7.76%)	1,038 (2.22%)	9 (0.40%)	233 (0.16%)	4,659 (1.94%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	40,153 (92.24%)	45,745 (97.78%)	-	-	85,898 (35.85%)
เชียงแสน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	613 (100.00%)	49,164 (14.91%)	40,950 (100.00%)	96,740 (100.00%)	187,467 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	572 (93.31%)	221 (0.45%)	232 (0.57%)	47 (0.05%)	1,072 (0.57%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	41 (6.69%)	48,943 (99.55%)	-	-	48,984 (26.13%)
ดอยหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,345 (100.00%)	28,806 (100.00%)	12,748 (100.00%)	31,672 (100.00%)	94,571 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	121 (0.57%)	526 (1.83%)	103 (0.81%)	-	750 (0.79%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,224 (99.43%)	28,280 (98.17%)	-	-	49,504 (52.35%)
เทิง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,687 (100.00%)	16,428 (100.00%)	2,183 (100.00%)	176,843 (100.00%)	245,141 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	9,099 (18.31%)	11,347 (69.07%)	706 (32.34%)	425 (0.24%)	21,577 (8.80%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	40,588 (81.69%)	5,081 (30.93%)	-	-	45,669 (18.63%)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ป่าแดด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,291 (100.00%)	11,617 (100.00%)	69 (100.00%)	65,709 (100.00%)	88,686 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,788 (24.69%)	9,067 (78.05%)	49 (71.01%)	93 (0.14%)	11,997 (13.53%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,503 (75.31%)	2,550 (21.95%)	-	-	11,053 (12.46%)
พญาเม็งราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	35,880 (100.00%)	6,826 (100.00%)	835 (100.00%)	87,360 (100.00%)	130,901 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	7,151 (19.93%)	1,366 (20.01%)	60 (7.19%)	59 (0.07%)	8,636 (6.60%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	28,729 (80.07%)	5,460 (79.99%)	-	-	34,189 (26.12%)
พาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,761 (100.00%)	73,428 (100.00%)	16,876 (100.00%)	224,610 (100.00%)	331,675 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,660 (21.84%)	11,268 (15.35%)	2,019 (11.96%)	362 (0.16%)	17,309 (5.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,101 (78.16%)	62,160 (84.65%)	-	-	75,261 (22.69%)
เมือง เชียงราย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	64,419 (100.00%)	54,322 (100.00%)	32,190 (100.00%)	287,839 (100.00%)	438,770 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,296 (6.67%)	9,325 (17.17%)	2,196 (6.82%)	414 (0.14%)	16,231 (3.70%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	60,123 (93.33%)	44,997 (82.83%)	-	-	105,120 (23.96%)
แม่จัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,618 (100.00%)	32,220 (100.00%)	23,598 (100.00%)	232,158 (100.00%)	308,594 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	167 (0.81%)	492 (1.53%)	74 (0.31%)	26 (0.01%)	759 (0.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,451 (99.19%)	31,728 (98.47%)	-	-	52,179 (16.91%)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
แม่ฟ้าหลวง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	655 (100.00%)	257 (100.00%)	65 (100.00%)	110,578 (100.00%)	111,555 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	24 (0.02%)	2,097 (0.31%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	655 (100.00%)	257 (100.00%)	-	-	912 (0.82%)
แม่ลาว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,294 (100.00%)	14,890 (100.00%)	12,723 (100.00%)	52,508 (100.00%)	106,415 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	470 (1.79%)	1,195 (8.03%)	130 (1.02%)	-	1,795 (1.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	25,824 (98.21%)	13,695 (91.97%)	-	-	39,519 (37.14%)
แม่สรวย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,841 (100.00%)	11,936 (100.00%)	2,239 (100.00%)	43,483 (100.00%)	70,499 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,314 (49.17%)	4,086 (34.23%)	392 (17.51%)	61 (0.14%)	10,853 (15.39%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,527 (50.83%)	7,850 (65.77%)	-	-	14,377 (20.39%)
แม่สาย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	435 (100.00%)	11,677 (100.00%)	1,533 (100.00%)	137,677 (100.00%)	151,322 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	54 (12.41%)	41 (0.35%)	-	-	414 (0.27%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	381 (87.59%)	11,636 (99.65%)	-	-	12,017 (7.94%)
เวียงแก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,825 (100.00%)	19,397 (100.00%)	533 (100.00%)	27,437 (100.00%)	55,192 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	208 (2.66%)	838 (4.32%)	-	91 (0.33%)	1,137 (2.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,617 (97.34%)	18,559 (95.68%)	-	-	26,176 (47.43%)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เวียงชัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,857 (100.00%)	7,316 (100.00%)	1,218 (100.00%)	116,548 (100.00%)	158,939 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,341 (6.91%)	2,103 (28.75%)	91 (7.47%)	7 (0.01%)	4,542 (2.68%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	31,516 (93.09%)	5,213 (71.25%)	-	-	36,729 (23.11%)
เวียงเชียงรุ้ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	39,007 (100.00%)	13,673 (100.00%)	2,634 (100.00%)	64,344 (100.00%)	119,658 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,449 (6.28%)	1,593 (11.65%)	-	8 (0.01%)	4,050 (3.38%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,558 (93.72%)	12,080 (88.35%)	-	-	48,638 (40.65%)
เวียงป่าเป้า	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,397 (100.00%)	41,900 (100.00%)	5,477 (100.00%)	70,514 (100.00%)	124,288 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	724 (11.32%)	5,860 (13.99%)	325 (5.93%)	358 (0.51%)	7,267 (5.85%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,673 (88.68%)	36,040 (86.01%)	-	-	41,713 (33.56%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	423,242 (100.00%)	441,772 (100.00%)	158,099 (100.00%)	2,032,284 (100.00%)	3,055,397 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	48,531 (11.47%)	61,158 (13.84%)	6,386 (4.04%)	3,313 (0.16%)	119,388 (3.91%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	374,711 (88.53%)	380,614 (86.16%)	-	-	755,325 (24.72%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกลำไย คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 94,119 ไร่ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 28,380 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (S3+N) 26,038 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 13 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตลำไย

อำเภอ	ข้าว			มันสำปะหลัง			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ขุนตาล	1	84	85	1,320	-	1,320	28	31	59
เชียงของ	1,624	2,004	3,628	2,221	-	2,221	707	71	778
เชียงแสน	334	912	1,246	1,467	-	1,467	2,488	54	2,542
ดอยหลวง	343	5,647	5,990	1,524	-	1,524	1,772	23	1,795
เทิง	2,164	1,750	3,914	1,561	-	1,561	974	124	1,098
ป่าแดด	1,469	495	1,964	9	-	9	31	14	45
พญาเม็งราย	101	2,967	3,068	4,544	-	4,544	477	38	515
พาน	1,163	34,284	35,447	487	-	487	3,554	168	3,722
เมืองเชียงราย	1,657	5,771	7,428	1,756	-	1,756	2,769	113	2,882
แม่จัน	130	2,928	3,058	1,047	-	1,047	1,711	40	1,751
แม่ฟ้าหลวง	1	-	1	-	-	-	24	-	24
แม่ลาว	1,589	3,212	4,801	523	-	523	3,130	36	3,166
แม่สรวย	396	657	1,053	41	-	41	529	74	603
แม่สาย	1,428	165	1,593	-	-	-	13	23	36
เวียงแก่น	1,781	1,976	3,757	280	-	280	611	11	622
เวียงชัย	3,222	2,722	5,944	4,925	-	4,925	122	23	145
เวียงเชียงรุ้ง	1,221	4,618	5,839	6,575	-	6,575	1,215	59	1,274
เวียงป่าเป้า	2,570	2,733	5,303	100	-	100	4,903	78	4,981
รวม	21,194	72,925	94,119	28,380	-	28,380	25,058	980	26,038

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกลำไยต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกลำไยในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกลำไยในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกลำไยในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกลำไยซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกลำไยที่สำคัญของจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอเทิง อำเภอพญาเม็งราย และอำเภอแม่สรวย

พื้นที่ปลูกลำไยในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ลำไยในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกลำไย เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอเทิง อำเภอพาน และอำเภอเมืองเชียงราย

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกลำไย มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 กาแฟดอยตุง (GI) เป็นกาแฟพันธุ์อาราบิกา ปลูกบนโครงการพัฒนาดอยตุง ปลูกบนความสูง 800-1,200 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลิตเป็นกาแฟสาร และกาแฟคั่วเมล็ด-บด มีกลิ่นหอม รสชาติกลมกล่อมเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น

3.2 กาแฟดอยช้าง (GI) เป็นกาแฟอาราบิกา ที่ปลูกในตำบลลาวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง 1,000-1,700 เมตร โดยผลิตเป็นกาแฟคั่วบด รสชาติกลมกล่อมเฉพาะตัว

3.3 สับปะรดนางแล (GI) เป็นสับปะรดพันธุ์น้ำผึ้ง ที่ปลูกในตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลมีรูปทรงกลมป้อมเตี้ย เปลือกบางเนื้อละเอียดเนื้อมีสีเหลือง เหมือนน้ำผึ้ง รสชาติหวานฉ่ำ

3.4 สับปะรดภูแลเชียงราย (GI) เป็นสับปะรดในสายพันธุ์ควิน ต้นกำเนิดของสับปะรดภูแลเชียงรายคือมีการนำหน่อพันธุ์สับปะรดภูแลมาปลูกครั้งแรกที่ตำบลนางแล จังหวัดเชียงราย ผลมีขนาดเล็กค่อนข้างหนา เมื่อสุกเปลือกจะมีสีเหลืองหรือเหลืองปนเขียว รสชาติหวานปานกลาง เนื้อสีเหลืองกรอบ ส่วนใหญ่ปลูกในสภาพพื้นที่ลาดเอียง ลักษณะดินระบายน้ำได้สะดวก

3.5 ชาเชียงราย (GI) ผลิตภัณฑ์ชาเขียว ชาอู่หลงที่ได้จากชาพันธุ์อัสสัม และพันธุ์ชาจีน ปลูกเก็บเกี่ยว และแปรรูปและบรรจุตามกรรมวิธีเฉพาะตามหลักการผลิตชาในพื้นที่เชียงราย ปลูกในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปลูกในพื้นที่สูงตั้งแต่ 350-2,000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

3.6 ข้าวเหนียวเขี้ยวงูเชียงราย (GI) เป็นข้าวเหนียวพันธุ์เขี้ยวงู 8974 มีเมล็ดเล็กเรียวยาวขาวขุ่น เมื่อหุงสุกแล้วนุ่มเหนียวติดกันแต่ไม่ละ เม็ดข้าวมีความเลื่อมมัน มีกลิ่นหอม ปลูกในเขตพื้นที่อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน และอำเภอพาน ของจังหวัดเชียงราย

3.6 แมคคาเดเมีย เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่และทรงพุ่มกว้าง เป็นไม้ที่เติบโตได้ดีในพื้นที่สูง และมีอากาศเย็น แมคคาเดเมียมีผลสีเขียว เมื่อปอกเปลือกสีเขียวออกจะมีเปลือกสีน้ำตาลลักษณะแข็ง ห่อหุ้มเมล็ดอยู่เรียกว่ากะลา ตัวเมล็ดที่อยู่ในกะลามีสีขาวหรือสีครีม มักเอามาอบหรือทอดให้สุกก่อนรับประทาน มีรสชาติมันอร่อย

3.7 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น กระจายดำ ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น

กระจายดำ เป็นพืชที่ชอบที่ร่ม ดินร่วนซุยหรือดินปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี ชอบอากาศหนาวเย็น เกษตรกรสามารถปลูกกระจายดำแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอพืชเศรษฐกิจหลักให้ผลผลิต โดยพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระจายดำระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 280,123 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอเชียงของ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงแสน อำเภอเทิง อำเภอขุนตาล อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอดอยหลวง อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่จัน อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงแก่น อำเภอพาน อำเภอป่าแดด อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอแม่สรวย

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของยางพาราหรือลำไย โดยพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 344,311 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอเชียงของ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงแสน อำเภอเทิง อำเภอขุนตาล อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอดอยหลวง อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่จัน อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงแก่น อำเภอพาน อำเภอป่าแดด อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า

บัวบก เป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก มีอายุหลายปี ปลูกง่ายเลื้อยยาวไปตามดิน แตกรากตามข้อใบ ชอบขึ้นในพื้นที่ที่ชื้นแต่ไม่แฉะมากหรือน้ำท่วมขัง โดยมากจะขึ้นตามไต้ต้นไม้ใหญ่หรือท้องร่องในสวน และตามคันนา ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดหรือตัดแยกไหลที่มีต้นอ่อนและรากนำไปปลูกในที่ที่มีแสงแดดพอควรก็จะเจริญเติบโตได้ดี โดยพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 194,019 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอเชียงของ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงแสน อำเภอเทิง อำเภอขุนตาล อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย อำเภอดอยหลวง อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่จัน อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงแก่น อำเภอพาน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอแม่สรวย

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 846,779 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเชียงของ อำเภอพาน โดยตั้งอยู่ในเขตชลประทาน ทั้งนี้คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 343,536 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเทิง อำเภอพาน อำเภอแม่จัน เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ 21,130 ไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยมาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น เกษตรผสมผสาน

4.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

1) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 64,369 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอดอยหลวง ตามลำดัก ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการระบบน้ำ การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากราคาไม่ดีหรือประสบปัญหาโรค แมลงรบกวน และเกษตรกรต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเปลี่ยนเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตจะได้กลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ มีเนื้อที่ 47,696 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่ลาว ตามลำดัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหา

โครงสร้างของดิน ในพื้นที่ดังกล่าวควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการระบบน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น ทั้งนี้หากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อในอนาคตยังสามารถกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อีก

3) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบัน เกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่ปัจจุบัน เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ เช่น ข้าว ถ้าในอนาคตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและการตลาดร่วมด้วย

4.3 ยางพารา

1) พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 47,093 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอดอยหลวง อำเภอเมืองเชียงราย ตามลำดับ ตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560- 2579) เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตยางพาราต่อไร่ต่อปี ภายในปี 2579 นั้น ควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และด้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยางพารา การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง และส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งมีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 45,841 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเวียงชัย ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี ควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่น เดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน

เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น โค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิม และมีการพัฒนาตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล มะพร้าว ไม้หวาง มันสำปะหลัง ยาสูบ แตงโม พืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ ทดแทน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น และจัดหาตลาดให้กับเกษตรกร โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นต้น ในส่วนนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน โดยเฉพาะยางพาราเป็นพืชที่มีนโยบายลดพื้นที่ปลูกเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมากส่งผลให้ราคาตกต่ำ แต่ในอนาคตถ้าราคาดีและตลาดมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นอาจอาจสนับสนุนให้เกษตรกรกลับมาปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าว

4.4 ลำไย

1) **พื้นที่ปลูกลำไยที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกลำไยอยู่ มีเนื้อที่ 48,531 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเทิง อำเภอพญาเม็งราย อำเภอแม่สรวย ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ลำไย โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกลำไยที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกลำไยอยู่ มีเนื้อที่ 61,158 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเทิง อำเภอพาน อำเภอเมืองเชียงราย ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกลำไยได้ผลดี น้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของลำไย การผลิตลำไยเพื่อให้ได้คุณภาพต้องมีน้ำในปริมาณที่เพียงพอตลอดฤดูกาล นอกจากนี้ควรทำการศึกษาคุณสมบัติของน้ำและวิธีการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสำหรับการผลิตลำไย การสนับสนุนด้านการชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน

3) **พื้นที่ปลูกลำไยที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกลำไยอยู่ ประมาณเก๋ากันกว่าไร่ ซึ่งประสบปัญหาขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เป็นการสร้างรายได้ และผลิตอาหารเพื่อบริโภค

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกลำไย** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกลำไย โดยหันมาปลูกข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แทน ควรสร้างความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่ และการปรับปรุงบำรุงดินไม่ให้เสื่อมโทรม แต่ในอนาคตเกษตรกรสามารถกลับมาปลูกลำไยหรือทำการเกษตรแบบผสมผสานได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. การใช้ที่ดินจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	ขุนตาล	ต้า
2		ป่าตาล
3		ยางฮ่อม
4	เชียงของ	ศรี่ง
5		บุญเรือง
6		ริมโขง
7		เวียง
8		ศรีดอนชัย
9		สถาน
10		ห้วยซอ
11	เชียงแสน	บ้านแซว
12		ป่าสัก
13		แม่เงิน
14		โยนก
15		เวียง
16		ศรีดอนมูล
17	ดอยหลวง	โชคชัย
18		ปงน้อย
19		หนองป่าก่อ
20	เทิง	จี้ว
21		เชียงเคี่ยน
22		ต๊ับเต่า
23		ปล้อง
24		แม่ลอย
25		เวียง
26		ศรีดอนไชย
27	สันทรายงาม	หงาว
28		หนองแรด
29		ป่าแฉะ
30	ป่าแดด	ป่าแดด
31		โรงช้าง
32		ศรีโพธิ์เงิน
33		

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
34	ป่าแดด (ต่อ)	สันมะค่า
35	พญาเม็งราย	ตาดควัน
36		เม็งราย
37		แม่ตำ
38		แม่เปา
39		ไม้ยา
40	พาน	เจริญเมือง
41		ดอยงาม
42		ทรายขาว
43		ทานตะวัน
44		ธารทอง
45		ป่าหุ้ง
46		ม่วงคำ
47		เมืองพาน
48		แม่เย็น
49		แม่ฮ้อ
50		เวียงห้า
51		สันกลาง
52		สันติสุข
53		สันมะเค็ด
54		ห้วยม
55	เมืองเชียงราย	ดอยลาน
56		ดอยฮาง
57		ท่าสาย
58		ท่าสุด
59		นางแล
60		บ้านตุ๋
61		ป่าฮ้อดอนชัย
62		แม่กรณ์
63		แม่ข้าวต้ม
64		แม่ยาว
65		รอบเวียง
66		ริมกก

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
67		เวียง
68		สันทราย
69		ห้วยขมภู
70		ห้วยสัก
71	แม่จัน	จอมสวรรค์
72		จันจว้า
73		จันจว้าใต้
74		ท่าข้าวเปลือก
75		ป่าซาง
76		ป่าตึง
77		แม่คำ
78		แม่จัน
79		แม่ไร่
80		ศรีคำ
81		สันทราย
82	แม่ฟ้าหลวง	เทอดไทย
83		แม่ฟ้าหลวง
84		แม่สลองนอก
85		แม่สลองใน
86	แม่ลาว	จอมหมอกแก้ว
87		ดงมะดะ
88		บัวสลี
89		ปากอดำ
90		โป่งแพะ
91	แม่สรวย	เจดีย์หลวง
92		ท่าก้อ
93		ป่าแดด
94		แม่พริก
95		แม่สรวย
96		วาปี
97		ศรีถ้อย
98	แม่สาย	เกาะช้าง
99		บ้านด้าย

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
100		โป่งงาม
101		โป่งผา
102		แม่สาย
103		เวียงพางคำ
104		ศรีเมืองชุม
105		ห้วยไคร้
106	เวียงแก่น	ท่าข้าม
107		ปอ
108		ม่วงยาย
109		หลายงาว
110	เวียงชัย	ดอนศิลา
111		ผางาม
112		เมืองชุม
113		เวียงชัย
114		เวียงเหนือ
115	เวียงเชียงรุ้ง	ดงมหาวัน
116		ทุ่งก่อ
117		ป่าซาง
118	เวียงป่าเป้า	บ้านโป่ง
119		ป่าจั่ว
120		แม่เจดีย์
121		แม่เจดีย์ใหม่
122		เวียง
123		เวียงกาหลง
124		สันสลี
รวม	18	124

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series Cm	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลี้กมาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่าง ๆ เนื่องจากการทับถมเป็น ประจำของตะกอนน้ำพาเมื่อมีน้ำท่วมล้นฝั่ง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วน ปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดิน เป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ปกติจะพบเกลือดีไมกาตลอดชั้น		
ข้อจำกัด	ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแช่ขัง		
ข้อเสนอแนะ	ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อ เพิ่มผลผลิต		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอึดตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

ชุดดิน	พาน	Series Ph	กลุ่มชุดดินที่ 5
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทราย แฉ่ง สีน้ำตาลปนเทาถึงเทาปนน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือน้ำตาล ปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดิน ล่างเป็นดินเหนียว สีเทาหรือเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือน้ำตาลปน เหลืองหรือแดงปนเหลือง และมีศิลาแลงอ่อน (plinthite) 5-50% โดย ปริมาตร อาจพบก้อนลูกกระจับปนอยู่บ้าง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึง เป็นด่างปานกลาง (pH 6.0-8.0)		
ข้อจำกัด	ดินมีความอุดมสมบูรณ์และปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ และดินค่อนข้างแน่นทึบ มีโอกาสดูดแคลนน้ำในช่วงฤดูเพาะปลูก		
ข้อเสนอแนะ	ไถพรวนให้ลึกและปรับปรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นโดย ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในพื้นที่ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืช ไร่หรือพืชผัก ซึ่งจะต้องยกร่องและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยและระบายน้ำดี ขึ้น โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพาน

ชุดดิน	ทาลี	Series TL	กลุ่มชุดดินที่ 47
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 2-20 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพัก เขิงเขา เนินเขา พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของหินภูเขาไฟที่เป็นกลางหรือเป็นด่าง พวกแอนดีไซต์ บะซอลต์ หรือหินในกลุ่ม		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว เป็นดินต้นหรือต้นมากถึงชั้นเศษหินหนาแน่นภายใน 50 เซนติเมตรจากผิวดิน และพบชั้นหินพื้นที่กำลังสลายตัวที่ความลึก 80 เซนติเมตรลงไป ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลเข้มมากหรือน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินเหนียวปนเศษหินมาก สีน้ำตาลปนแดงหรือแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.0-6.0)		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่น ทำให้ขัดขวางการเจริญเติบโตของรากพืชพื้นที่มีความลาดชัน เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของหน้าดิน		
ข้อเสนอแนะ	บริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนักและดินไม่ต้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม โดยใช้วิธีพืช เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก ควรให้คงสภาพป่าหรือฟื้นฟูสภาพป่า		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินทาลี

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series Ce	กลุ่มชุดดินที่ 30
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่กี่กิโลเมตรของหินแกรนิต		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลปานกลางของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียว สีแดงเข้มถึงแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินเหนียว สีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5)		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เสี่ยงต่อการขาดน้ำเล็กน้อยถึงปานกลางหากฝนทิ้งช่วง พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีหาแหล่งน้ำสำรอง โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกไม้ผล จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชหรือวิธีกล หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series Cg	กลุ่มชุดดินที่ 29
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิสัณฐาน	พื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไมไกลนัก ของหินอัคนีที่เป็นกลางหรือเป็นด่างพวกแอนดีไซต์และบะซอลต์		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว การไหลปานกลางของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินเหนียว ร่วนซุย ลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนแดงเข้มถึงน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ดินล่างเป็นดินเหนียว สีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0)		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เสี่ยงต่อการขาดน้ำเล็กน้อยถึงปานกลางหากฝนทิ้งช่วง พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย		
ข้อเสนอแนะ	เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีหาแหล่งน้ำสำรอง โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกไม้ผล จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชหรือวิธีกล หรือทั้งสองวิธีร่วมกัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดเชียงรายรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)		
เชียงราย	5,641	เวียง	268		
		สถาน	5,373		
		เจริญเมือง	4,562		
		ดอยงาม	13,245		
		ทรายขาว	13,303		
		ทานตะวัน	11,440		
		ธารทอง	3,293		
		ป่าหุ้ง	3,872		
		ม่วงคำ	13,967		
		พาน	118,334	เมืองพาน	9,617
แม่เย็น	6,438				
แม่ฮ้อ	15				
เวียงห้า	4				
สันกลาง	7,361				
สันตีสู่	9,876				
สันมะเค็ด	5,916				
ห้วยงิ้ว	15,425				
แม่สรวย	1,919			แม่สรวย	1,919

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
แม่สาย	60,487	เกาะช้าง	20,461
		โป่งงาม	53
		โป่งผา	8,112
		แม่สาย	7,921
		เวียงพางคำ	3,590
		ศรีเมืองชุม	20,350
แม่ลาว	25,150	จอมหมอกแก้ว	3,451
		ดงมะตะ	5,861
		บัวสลี	7,909
		ปากอ่อดำ	7,929
เมืองเชียงราย	53,140	ท่าสาย	3,098
		นางแล	1,531
		บ้านดู่	1,951
		ป่าอ้อดอนชัย	8,584
		แม่กรณ์	26
		แม่ข้าวต้ม	10,663
		รอบเวียง	1,633
		ริมกก	15,585
		สันทราย	4,660
		ห้วยสัก	5,409
เวียงชัย	55,476	ดอนศิลา	5,568
		เมืองชุม	9,858
		เวียงชัย	16,835
		เวียงเหนือ	23,215

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เวียงเชียงรุ้ง	9,694	ดงมหาวัน	2,897
		ทุ่งก่อ	6,797
		บ้านโป่ง	1,366
		ป่าจั่ว	4,287
		แม่เจดีย์	3,907
เวียงป่าเป้า	26,484	แม่เจดีย์ใหม่	653
		เวียง	2,726
		เวียงกาหลง	10,240
		สันสลี	3,305
		รวม	356,325

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดเชียงราย

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภทอ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำต่ำสุด	ระดับน้ำเก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยช้าง	กลาง	เชียงของ	สถาน	0.30	6.30
2	อ่างเก็บน้ำแม่ต๋าก	กลาง	เวียงชัย	ดอนศิลา	1.45	9.00
3	อ่างเก็บน้ำแม่สรวย	กลาง	แม่สรวย	แม่สรวย	3.00	73.00
4	อ่างเก็บน้ำดอยสูง	กลาง	เวียงป่าเป้า	แม่เจดีย์	1.34	7.37
รวม					6.09	95.67

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ขุนตาล	2,617	หวาง	1,557
ต้า	54	ป่าแดด	25,380
ยางฮ่อม	2,563	ป่าแยะ	3,251
เชียงทอง	137,357	ป่าแดด	8,219
ศรี่ง	3,025	โรงช้าง	2,352
บุญเรือง	129	ศรีโพธิ์เงิน	1,984
ริมโขง	9,115	สันมะค่า	9,574
เวียง	12,688	พญาเม็งราย	54,128
ศรีดอนชัย	18,260	ตาดควัน	2,753
สถาน	5,408	เม็งราย	12,300
ห้วยซอ	88,732	แม่ต้า	1,055
เชียงแสน	65,728	แม่เปา	21,980
บ้านแซว	33,313	ไม้ยา	16,040
แม่เงิน	22,038	พาน	46,428
โยนก	2,599	เจริญเมือง	5,784
เวียง	5,305	ทรายขาว	10,101
ศรีดอนมูล	2,473	ทานตะวัน	4,680
ดอยหลวง	71,632	ธารทอง	815
โชคชัย	26,514	ป่าหุง	4,256
ปงน้อย	24,783	ม่วงคำ	2,201
หนองป่าก่อ	20,335	เมืองพาน	518
เทิง	36,601	แม่เย็น	2,793
จ้าว	1,957	แม่ฮ้อ	6,042
เชียงเคี่ยน	3,547	เวียงห้าว	1,628
ต๊ับเต่า	5,646	สันกลาง	5,789
ปล้อง	2,102	สันติสุข	8
แม่ลอย	17,053	สันมะเค็ด	1,813
เวียง	4,537		
ศรีดอนไชย	202		

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
เมืองเชียงราย	152,319	แม่ลาว	32,067
ดอยลาน	21,047	จอมหมอกแก้ว	4,461
ท่าสาย	15,224	ดงมะตะ	13,282
นางแล	17,643	บัวสลี	1,564
บ้านดู่	2,989	ป่าก่อดำ	6,855
ป่าอ้อดอนชัย	18,371	โป่งแพร่	5,905
แม่กรณ์	12	แม่สรวย	4,006
แม่ข้าวต้ม	44,003	เจดีย์หลวง	255
แม่ยาว	3,275	ท่าก้อ	1,405
ริมกก	8,751	แม่สรวย	212
สันทราย	10	ศรีถ้อย	2,134
ห้วยชมภู	622	เวียงแก่น	39,660
ห้วยสัก	20,372	ท่าข้าม	8,817
แม่จัน	17,855	ปอ	5,886
ท่าข้าวเปลือก	3,817	ม่วงยาย	10,829
ป่าซาง	1,450	หล่ายงาว	14,128
ป่าตึง	9,618	เวียงชัย	41,158
แม่จัน	1,489	ดอนศิลา	11,626
ศรีค้ำ	1,481	ผางาม	26,347
แม่ฟ้าหลวง	76,425	เมืองชุม	2,523
เทอดไทย	1,550	เวียงชัย	662
แม่ฟ้าหลวง	34,951		
แม่สลองนอก	33,627		
แม่สลองใน	6,297		

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
เวียงเชียงรุ้ง	44,295	เวียงป่าเป้า	55,283
ดงมหาวัน	619	บ้านโป่ง	6,489
ทุ่งก่อ	22,618	ป่าจั่ว	9,145
ป่าซาง	21,058	แม่เจดีย์	7,585
		แม่เจดีย์ใหม่	8,243
		เวียง	10,944
		เวียงกาหลง	4,831
		สันสลี	8,046
		รวม	902,939

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	กิจกรรมทางการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ไร่
1	ข้าวนาปี	130,569	1,335,079
2	ข้าวนาปรัง	30,402	300,822
3	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	24,447	276,401
4	ลำไย	38,935	247,076
5	ยางพารา	14,618	198,456
6	ชา	6,180	80,466
7	กาแฟ	4,675	51,354
8	มันสำปะหลังโรงงาน	5,344	47,934
9	มะม่วง	2,996	25,020
10	ลิ้นจี่	2,408	21,055
11	ปาล์มน้ำมัน	1,424	10,706
12	สับปะรด	1,638	10,672
13	ส้มโอ	1,668	8,778
14	ไม้ผลอื่นๆ	870	7,880
15	ส้มเขียวหวาน	941	7,120
16	เชอร์รี่	1,053	6,628
17	เงาะ	1,451	6,263
18	ข้าวโพดหวาน	582	5,252
19	อโวคาโด	959	4,976
20	กล้วยน้ำว้า	1,102	4,871
21	มะคาเดเมีย	366	3,145
22	มันฝรั่งพันธุ์โรงงาน(มีพันธสัญญา)	563	2,925
23	พลับ	308	2,053
24	ไม้สัก	347	1,706
25	อื่นๆ	12,454	36,951

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดเชียงราย

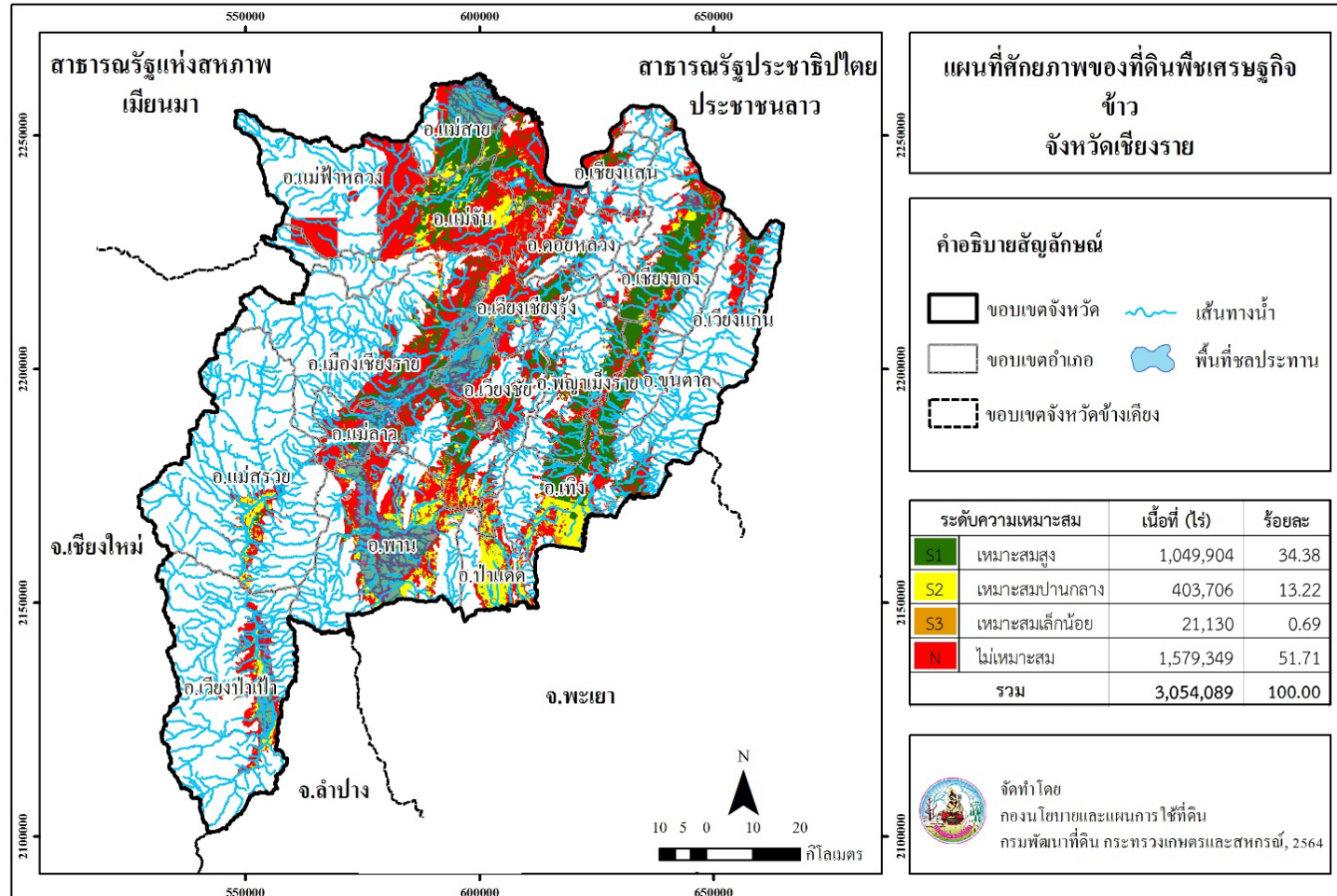
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	ไพล	14	114.21	ขุนตาล เชียงของ เชียงแสน เทิง เวียงป่าเป้า
2	กฤษณา	6	110.06	ดอยหลวง พาน แม่ลาว เวียงชัย เวียงป่าเป้า
3	พริกไทย	12	54.71	ดอยหลวง พญาเม็งราย พาน เมืองเชียงราย แม่จัน แม่ฟ้าหลวง
4	บุก	3	54.00	เมืองเชียงราย แม่จัน แม่ฟ้าหลวง
5	ขมิ้นชัน	11	53.87	เชียงของ เชียงแสน เทิง เมืองเชียงราย แม่จัน แม่ฟ้าหลวง
6	แก้ฮวย	7	41.20	เชียงแสน เมืองเชียงราย แม่ฟ้าหลวง
7	มะแขว่น	2	32.50	พาน เมืองเชียงราย
8	ดีปลี	3	23.48	ดอยหลวง เวียงชัย
9	โรสแมรี	1	12.96	แม่ฟ้าหลวง
10	บัวบก	1	10.47	เวียงป่าเป้า
11	ฟ้าทะลายโจร	3	9.09	เมืองเชียงราย แม่จัน เวียงชัย
12	หญ้าหวาน	2	6.33	เชียงแสน เมืองเชียงราย
13	ตะไคร้หอม	2	5.68	แม่จัน แม่ลาว
14	กราวเครือขาว	1	5.19	แม่สาย
15	กระชายดำ	1	5.19	แม่สาย
16	พลูคาว	3	2.52	เทิง พาน
17	อัญชัน	2	1.00	พาน เวียงชัย
18	ย่านาง	1	0.82	เวียงชัย
19	พลู	1	0.55	แม่จัน
20	สมุนไพรอื่นๆ	22	113.35	เชียงแสน ดอยหลวง เทิง ป่าแดด เมือง เชียงราย แม่จัน แม่ฟ้าหลวง เวียงป่าเป้า
รวม		98	657.18	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

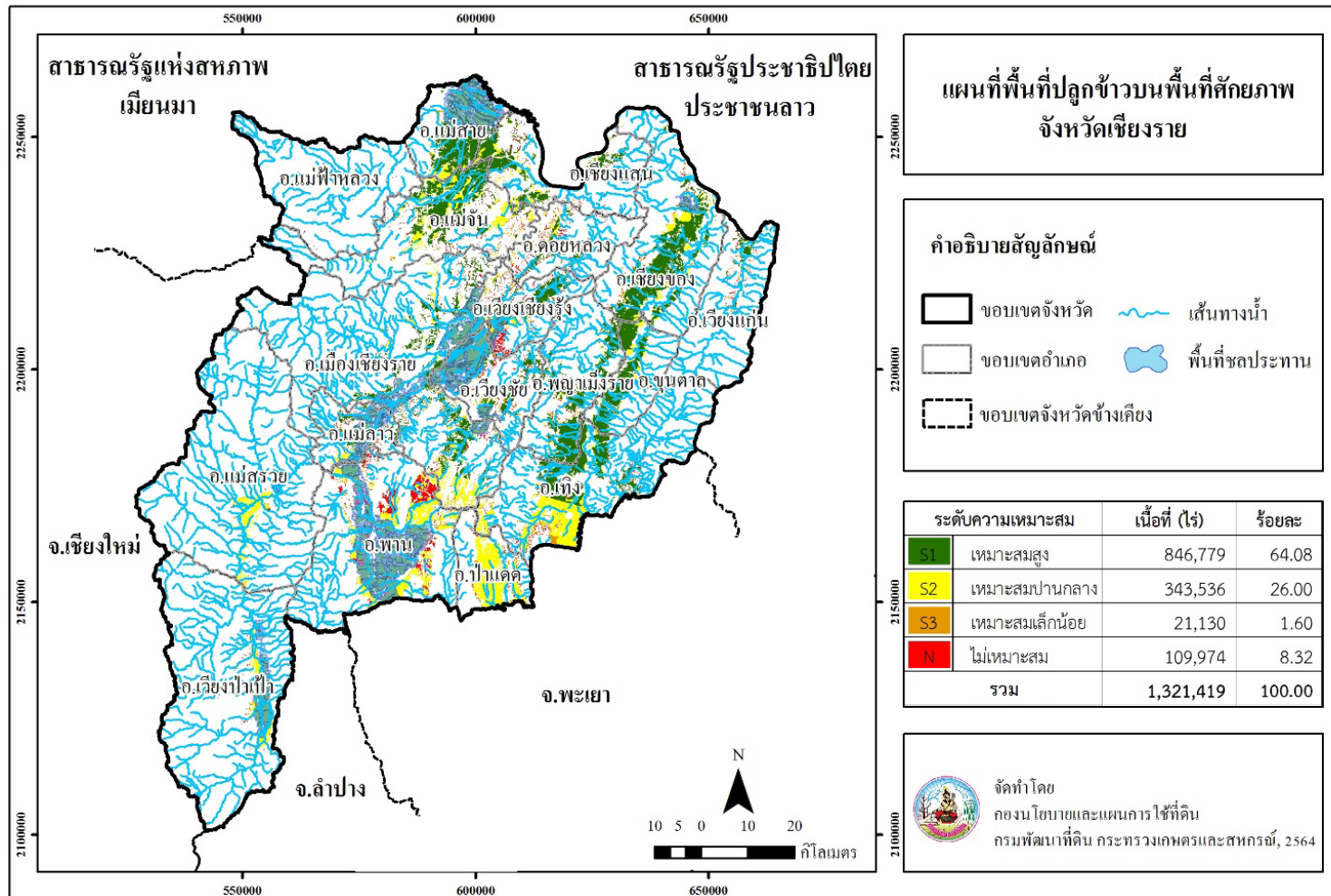
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	68	โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	186
โรงงานผลิตอาหารสัตว์	4		
โรงสีข้าว	3		
โรงงานอบพืชผลทางการเกษตร	24		
โรงงานผลิตมันเส้น	2		
ลานตากและแหล่งรับซื้อทาง การเกษตร	13		
สหกรณ์ประมง	1		
โรงงานไฟฟ้า	1		
โรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ	1		
รวม	117	รวม	186

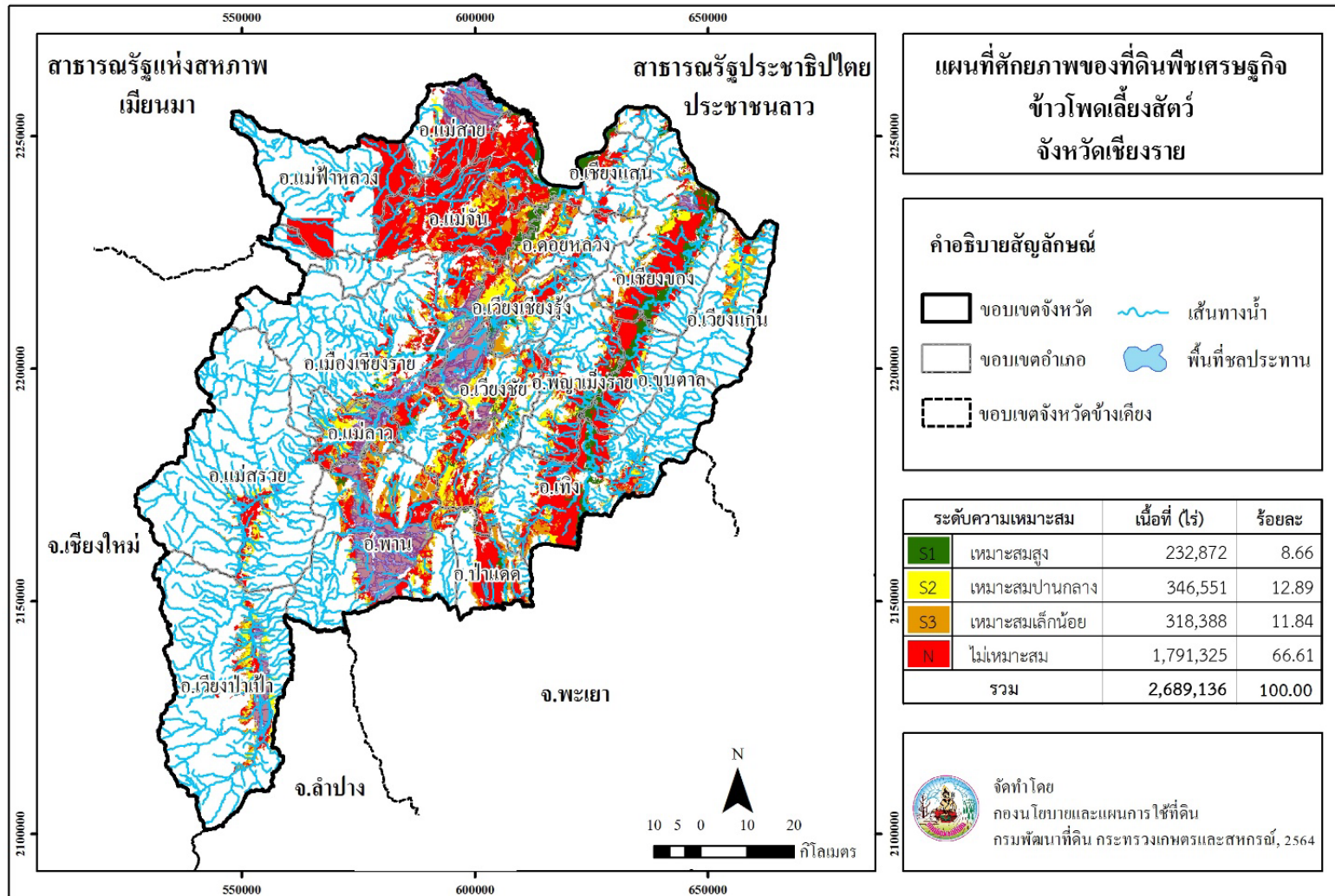
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

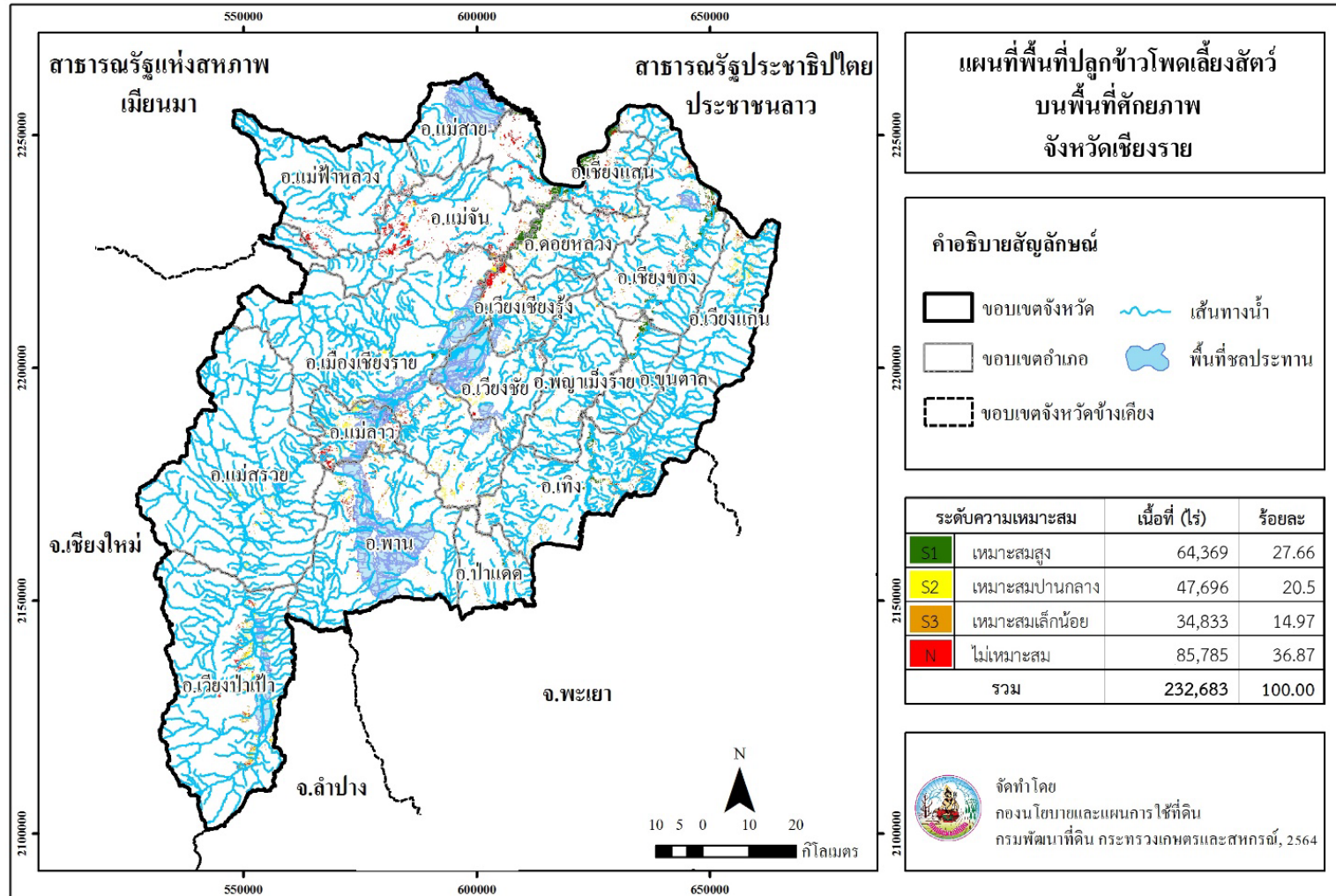
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดเชียงราย

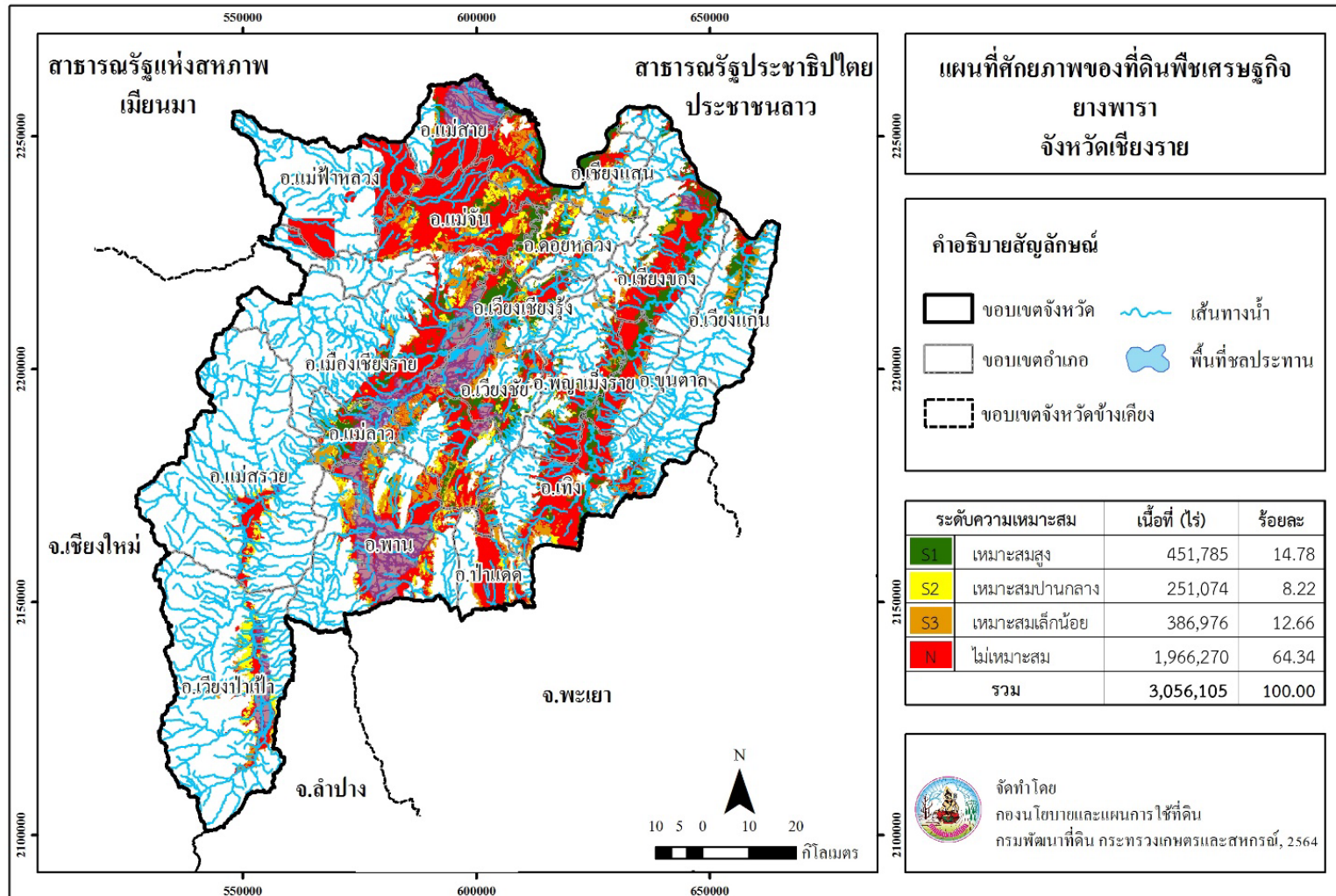
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย

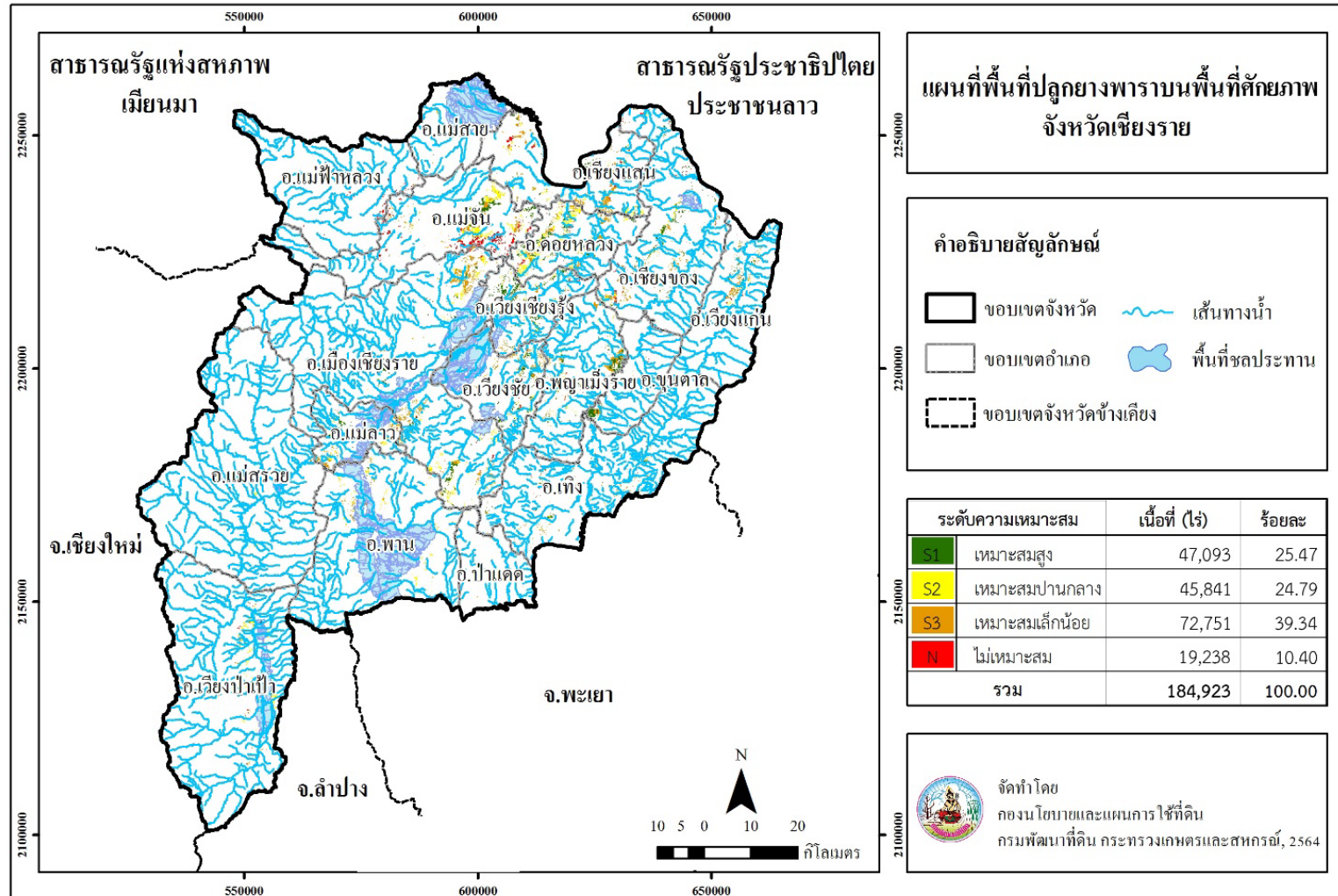
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จังหวัดเชียงราย

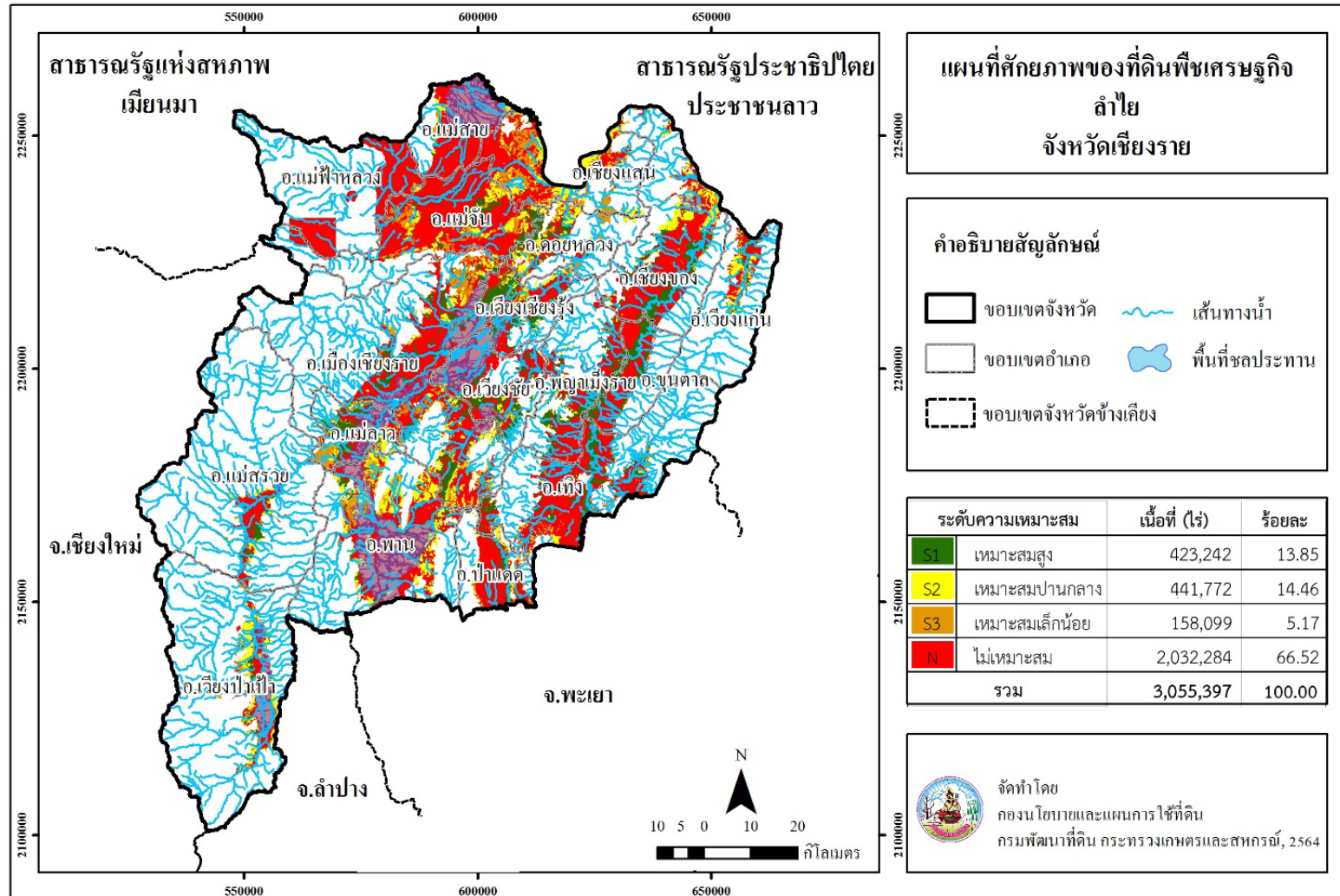
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย

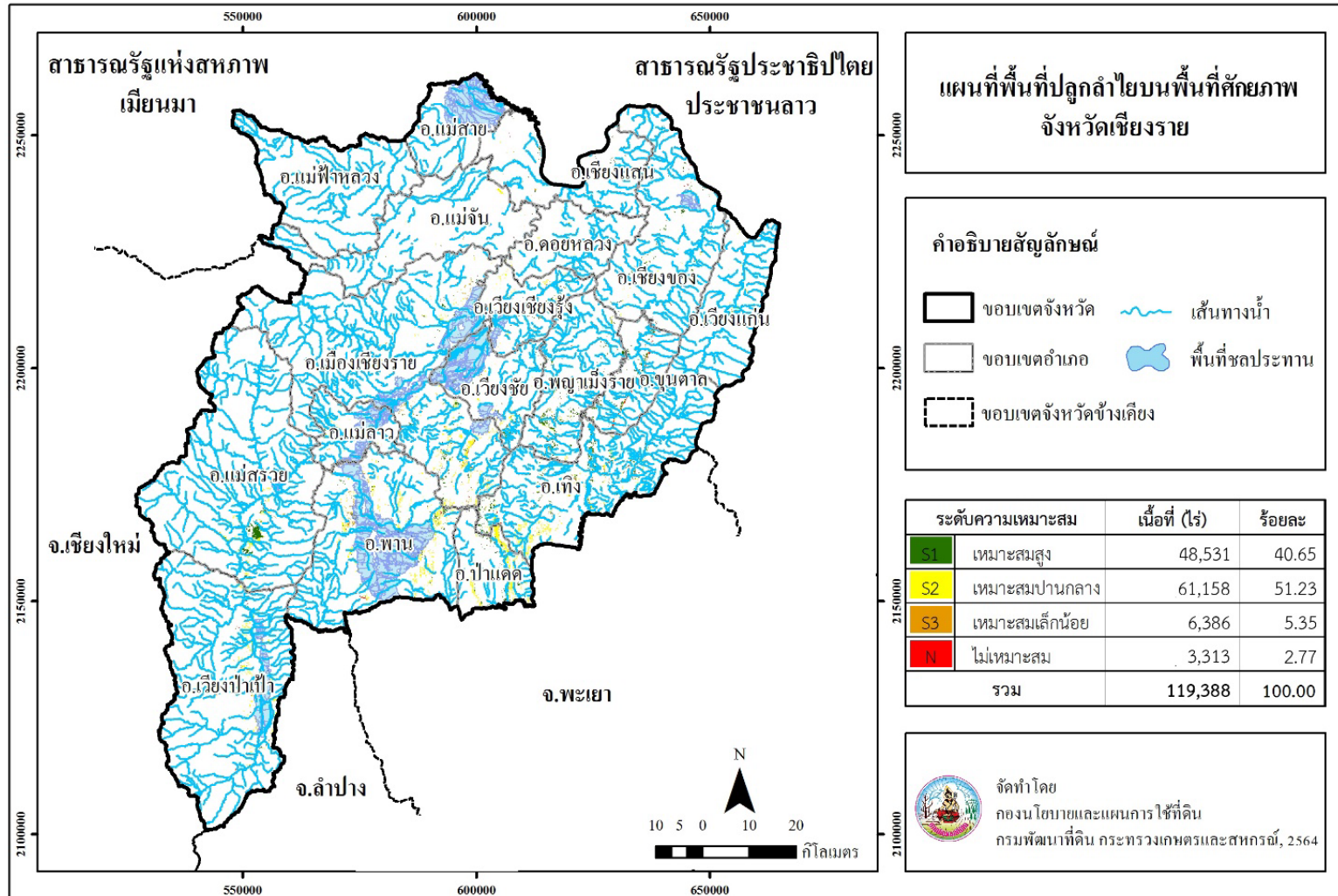
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันยางพารา จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจลำไย จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกถ่ายไยบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดเชียงราย

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD